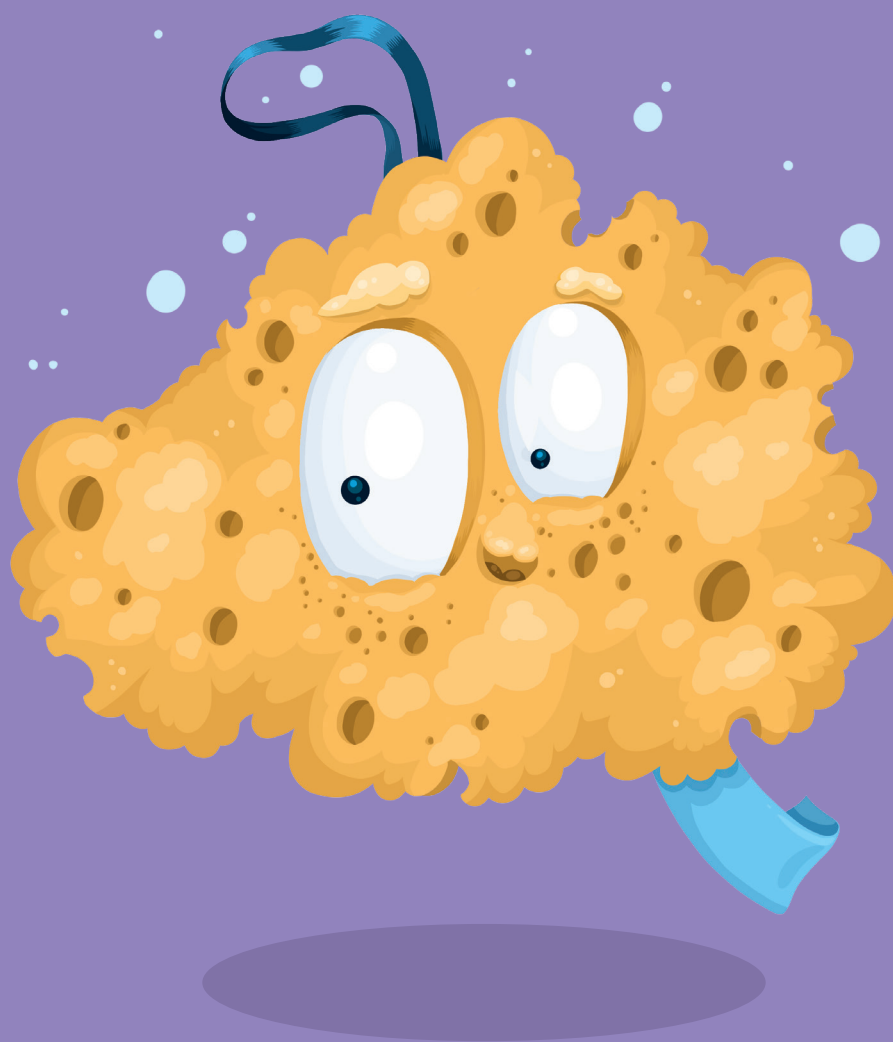

EINDTERMEN & LEERPLANDOELLEN

HOE GAAT HET MET JE SPONNS?

WERKEN ROND DEMENTIE IN LEERJAREN 3-6

Niemand
wordt
vergeten.

Plantyn
STUDIO

EINDTERMEN

MENS EN MAATSCHAPPIJ

- 1.1 De leerlingen drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.
- 1.2 De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.
- 1.3 De leerlingen tonen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.
- 1.4 De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- 1.5 De leerlingen tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.
- 1.7 De leerlingen hebben aandacht voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en zijn bereid er rekening mee te houden.
- 2.9 De leerlingen kunnen voorbeelden geven van mogelijkheden die in onze samenleving bestaan voor de zorg en opvang van bejaarden en mensen met een handicap.
- 2.10 De leerlingen weten dat ze in het contact met mensen met een handicap attent moeten zijn voor de noden en verwachtingen van deze mensen.
- 3.3 De leerlingen kunnen in een kleine groep voor een welomschreven opdracht een taakverdeling en planning in de tijd opmaken.

NEDERLANDS

- 1.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school- en klasgebeuren.
- 1.8 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een discussie met bekende leeftijdgenoten.
- 1.9 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een gesprek met bekende leeftijdgenoten.

- 2.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: aan leeftijdgenoten over zichzelf informatie verschaffen.
- 2.2 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: aan iemand om ontbrekende informatie vragen.
- 2.3 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.
- 2.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.
- 2.6 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen die begrepen wordt door leeftijdgenoten.
- 2.7 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdgenoten.

WETENSCHAPPEN EN TECHNIEK – GEZONDHEID

- 1.1 De leerlingen kunnen gericht waarnemen met alle zintuigen en kunnen waarnemingen op een systematische wijze noteren.
- 1.18 De leerlingen weten dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden.
- 1.19 De leerlingen beseffen dat het nemen van voorzorgen de kans op ziekten en ongevallen vermindert.
- 1.20 De leerlingen kunnen de hulp inroepen van een volwassene in een noodsituatie.

LEREN LEREN

- 2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

SOCIALE VAARDIGHEDEN

- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- 1.4 De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.

EINDTERMEN

KATHOLIEK ONDERWIJS VLAANDEREN – ZILL

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING – RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv1 – Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en zich daarover uitdrukken

- De behoefte ervaren om gezien en geaccepteerd te worden door anderen - gebruik maken van luistervaardigheden om de gevoelens en het perspectief van anderen te kunnen bepalen - ervaren hoe belangrijk vrienden en vriendschap zijn voor zichzelf en voor anderen - een sterke sociale interactie met vrienden ontwikkelen

SErv2 – De verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten

- Tijd nemen om naar elkaar te luisteren en op een evenwaardige manier tot uitwisseling te komen - leren van andermans visies, ervaringen en competenties - op een rustige en reflectieve manier via verschillende invalshoeken naar zaken kijken

SErv4 – Bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten

- Spontaan hulp bieden wanneer men merkt dat iets niet lukt bij iemand - een ander verrassen en attent zijn voor een ander - doelbewust iets aardigs doen voor anderen - aanvaarden dat iemand hulp afwijst en daar geduldig en vriendelijk mee omgaan

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING – OMGAAN MET GEVOELENS EN BEHOEFTE

SEgb1 – Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken

- Aanvaarden dat eigen en andermans behoeften niet altijd (meteen) kunnen ingelost worden - zichzelf toelaten om te rouwen wanneer bepaalde behoeften niet kunnen ingelost worden en dit ook bij anderen respecteren
- Bewust omgaan met gevoelens die voortkomen uit fysieke veranderingen

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING – INLEVINGSVERMOGEN

SEiv1 – Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen

- Gebeurtenissen, contexten en personen vanuit verschillende perspectieven bekijken - in iemand anders' schoenen stappen en zich inleven in diens gedachten, gevoelens, behoeften, standpunten en gedrag
- Rekening houden met andere standpunten en daarbij meer dan één perspectief in rekening nemen - empathie ontwikkelen voor anderen dichtbij en veraf - in het eigen gedrag rekening houden met de gevoelens en de behoeften van anderen zonder zichzelf te verliezen

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS

IKid2 – Een positief, realistisch zelfbeeld opbouwen

- Inzien en aanvaarden dat mensen verschillen in hun talenten, hun mogelijkheden en beperkingen - ontdekken hoe mensen op verschillende manieren omgaan met grenzen en beperkingen - de eigen grenzen leren kennen en daar respectvol en mild mee omgaan

IKid3 – Zichzelf worden in verbondenheid met anderen

- Ten aanzien van de ander een positieve, liefdevolle en open grondhouding aannemen, zonder oordeel
- samen met de anderen ontdekken wie en wat hen omringt en wie men wil worden - elkaar voldoende ruimte geven om te zijn wie men is - trouw blijven aan zichzelf

WAARDEGEVOELIGHEID EN NORMBESEF

IKwn1 – Gevoelig zijn voor wat zinvol, goed, schoon, waardevol ... is voor zichzelf én voor anderen. Een persoonlijk geweten ontwikkelen

- Motieven en argumenten achter goed handelen bij zichzelf en bij anderen herkennen - ontdekken hoe het goede doen verband houdt met tegemoetkomen aan je eigen gevoelens en behoeften en/of die van anderen, met eigen welzijn en dat van anderen - ervaren hoe mensen, door het goede te doen, tot elkaar komen - ontdekken hoe mensen deugd beleven aan het goede dat rondom hen gebeurt

ONTWIKKELING VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID – GEZONDE EN VEILIGE LEVENSTIJL

Vgv1 – Zorg dragen voor de eigen mentale, sociale en fysieke gezondheid en veiligheid en die van anderen en daarbij aandacht hebben voor mentaal welbevinden

IVgv3 – Bereid zijn steun te vragen en/of te geven om de eigen gezondheid en veiligheid, en die van anderen te bewaken

- Aangepaste (eerste) hulp bieden in diverse situaties waarbij hulp vereist is

ONTWIKKELING VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID – ENGAGEMENT VOOR DUURZAAM SAMENLEVEN

IVds3 – Bijdragen aan een zinvolle samenleving waar een plaats is voor iedereen en respectvol omgaan met en zorgen voor de kwetsbare ander

- Zorg dragen voor mensen die kwetsbaar zijn, dichtbij en veraf - deelnemen aan acties die gericht zijn op het komen tot gelijke kansen - persoonlijke ervaringen met sociale acties met elkaar delen en daaruit leren voor de toekomst

MONDELINGE TAALVAARDIGHEID NEDERLANDS

TOmn3 – Actief deelnemen aan een gesprek

- Gesprekken voeren en discussiëren met leeftijdsgenoten en bekende volwassenen over onderwerpen uit de leefwereld, over abstractere schoolse onderwerpen, over bekende of behandelde onderwerpen uit de ruimere omgeving:
  - eigen mening vergelijken met die van anderen, onderscheid maken tussen mening en feit, een eigen mening naar voren brengen, kritisch reageren, passende argumenten naar voren brengen ...
  - zelf gespreksbeurten verdelen, een gesprek inleiden en afronden, oplossingen zoeken als een gesprek vastloopt, de inbreng van alle gesprekspartners respecteren ...
  - het gesprek samenvatten in eigen woorden

OVSG – LEER LOKAAL

SOCIAAL-RELATIONELE COMPETENTIES – SOCIAAL ENGAGEMENT

- A.10 Bereid zijn om zich te engageren in relaties en er voldoening aan beleven
- SRC 1 B.22 Zorg opbrengen voor iets of iemand anders
- SRC 1 B.23 Spontaan anderen helpen
- SRC 1 B.24 Weten dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden
- SRC 1 B.25 Weten dat ze in het contact met mensen met een handicap attent moeten zijn voor de noden en verwachtingen van deze mensen
- SRC 1 B.26 In functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven
- SRC 1 B.27 Met voorbeelden illustreren dat heel wat mensen – ondanks bepaalde beperkingen – perfect kunnen participeren aan het dagelijkse leven

GEZONDHEID – MENTAAL WELBEVINDEN – ZELFCONCEPT

- GEZ mew 1 B.3 Op basis van concrete ervaringen een genuanceerd beeld hebben in eigen mogelijkheden
- GEZ mew 1 B.6 Er rekening mee houden dat eigenschappen en vaardigheden voortdurend kunnen veranderen of ontwikkelen
- GEZ mew 1 B.7 Eigen talenten, mogelijkheden en beperkingen inzien en aanvaarden
- GEZ mew 1 B.8 Op de eigen persoonlijkheidskenmerken, mogelijkheden, beperkingen, voorkeuren reflecteren en daaruit leren over zichzelf

GEZONDHEID – MENTAAL WELBEVINDEN – INLEVINGSVERMOGEN

- GEZ mew 2 B.7 Oog hebben voor beperkingen van anderen
- GEZ mew 2 B.8 Gelijkenissen en verschillen in gedachten, bedoelingen en gevoelens tussen zichzelf en anderen beschrijven
- GEZ mew 2 B.13 Rekening houden met het perspectief van de ander in de keuze van het eigen handelen
- GEZ mew 2 B.14 De gevoelens en het perspectief van anderen in diverse situaties voorspellen

GEZONDHEID – MENTAAL WELBEVINDEN – OMGAAN MET GEVOELENS

- GEZ mew 3 B.13 Wat ze voelen en doen in een concrete situatie beschrijven en illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn
- GEZ mew 3 B.14 Beschrijven dat emoties, gedachten en gedrag elkaar beïnvloeden
- GEZ mew 3 B.15 In concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen
- GEZ mew 3 B.16 Inzicht krijgen in complexere gevoelens zoals jaloezie, schuld, teleurstelling, schaamte, stress, verlangen, hoop, dankbaarheid, verliefdheid

IK EN DE WERELD – NATUUR – HET MENSELIJK LICHAAM

- IDW nat 4 B.22 Op een eenvoudige wijze de functie en werking van hersenen en zenuwen onderzoeken en verwoorden
- IDW nat 4 B.23 Inzien dat organen, zintuigen, spieren, zenuwen, hersenen en skelet als één samenhangend geheel functioneren

NEDERLANDS – MONDELINGE TAALVAARDIGHEID – RIJK EN GEVARIIEERD SPREKEN

- NED mot 3 B.33 Het gepaste taalregister hanteren als ze bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdsgenoten (wervende tekst)
- NED mot 3 B.40 Op een gestructureerde wijze verslag uitbrengen van gebeurtenissen en ervaringen (nieuws)

NEDERLANDS – MONDELINGE TAALVAARDIGHEID – STRATEGIEËN GEBRUIKEN BIJ HET LUISTEREN

- NED mot 2 B.5 In concrete communicatieve en alledaagse situaties de gevoelens van de spreker herkennen
- NED mot 2 B.10 Op basis van intonatie reflecteren of je luistert naar een bevel, een vraag of een mededeling

W.O. – MENS EN MAATSCHAPPIJ

- 3.1.1.3 In een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken
- 3.1.1.8 Gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn bij anderen herkennen, dat gevoel verwoorden en meeleven in dit gevoel
- 3.1.1.9 In een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren in dialoog met een volwassene, beschrijven en vertellen hoe zij zich daarbij voelden
- 3.1.1.10 Tonen in hun omgang met anderen een gevoeligheid voor de behoeften van de ander
- 3.1.1.11 Met eigen woorden aangeven dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend kunnen op reageren
- 3.1.1.14 Tonen in de dagelijkse omgang dat ze solidariteit en zorg opbrengen voor iemand anders
- 3.1.3.11 Met eigen woorden de relatie tussen eigen talenten en voorkeuren en latere beroepsbezigheden uitleggen
- 3.1.3.12 Talenten opsommen van mensen die beroepen uitoefenen (in diverse beroepsgroepen)
- 3.1.3.13 Met eigen woorden de relatie tussen onderwijs en latere beroepsbezigheden uitleggen
- 3.1.3.29 In concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen en erover praten
- 3.1.3.40 Illustreren met eigen voorbeelden dat afwijzing van of angst voor een onbekende kan verdwijnen als je die persoon beter leert kennen
- 3.1.3.43 Illustreren met voorbeelden dat sommige mensen fysieke en mentale beperkingen hebben
- 3.1.3.44 Op een respectvolle manier hulp aanbieden en omgaan met mensen met een specifieke beperking
- 3.1.3.45 Illustreren met voorbeelden van mogelijkheden die in onze samenleving bestaan voor de zorg en opvang van bejaarden en mensen met een beperking

W.O. – NATUUR

- 3.2.5.11 Aangeven welke lichaamsdelen instaan voor het horen, zien, ruiken, proeven en voelen en een aantal zintuiglijke waarnemingen verwoorden en benoemen
- 3.2.7.20 Met voorbeelden illustreren dat sommige mensen met een handicap leven
- 3.2.7.22 Aangeven dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden

NEDERLANDS – MONDELINGE TAALVAARDIGHEID

- 1.1.1.2 Bereid zijn de eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken
- 1.1.1.10 Bereid zijn het eigen mondelinge taalgebruik aan te passen aan de situatie (leeftijd, cultuur, traditie en doelgroep)
- 1.1.2.16 In concrete luistersituaties reflecteren op de factoren van het communicatieproces, namelijk:
  - hoe de zender rekening houdt met de ontvanger;
  - waar de zender zijn informatie haalt;
  - of de boodschap aangepast is aan het doel;
  - welk taalregister kan geaccepteerd worden en welk niet;
  - welke tijdsfactoren, omgevingsfactoren en materiële factoren een rol spelen

1.1.3.11 Reflecteren op normen, houdingen, vooroordelen en rolgedrag in concrete spreesituaties

1.1.3.13 In concrete spreesituaties reflecteren op de factoren van het communicatieproces:

- hoe de zender rekening houdt met de ontvanger;
- waar de zender zijn informatie haalt;
- of de boodschap aangepast is aan het doel;
- welk taalregister kan geaccepteerd worden en welk niet;
- welke tijdsfactoren, omgevingsfactoren en materiële factoren een rol spelen

HANDLEIDING VOOR DE LEERKRACHT

Educatief pakket voor het lager onderwijs © Plantyn, 2024

Verantwoordelijke uitgever: Plantyn, Posthofbrug 6-8, bus 3 - 2600 Berchem

Tekst: Kolet Janssen

Vormgeving: Els Vandervoort

Tekenaar: Julie Vangeel

P00022405

© Plantyn nv, België Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever. www.plantyn.be